СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 92. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 22 квітня 1933. VOL. XLI. No. 92. Jersey City, N. J., Saturday, April 22, 1933. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ВАЛЮТОВИМ ДИКТАТОРОМ

ВАШИНГТОН. — В сенаті предложив сенатор Томас з Оклагоми поправку до фармерського допомогового законопроєкту, яка дає президентови Рузвелтови диктаторські права щодо способів, якими можна піднести ціни на товари.

Президент могтиме допустити до збільшення кредитів до суми $3,000,000,000, а якби це не дописувало, то могтиме зарядити видачу нових паперових банкнотів, теж до висоти $3,000,000,000. Крім того президент зможе приймати від держав сплату довгів у сріблі, до висоти $100,000,000.

Це є те, що називають контрольованою інфляцією.

НЕБУВАЛИЙ РУХ НА НЮЙОРСЬКІЙ БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — В четвер продано на нюйорській біржі за один день 7,127,0000 шерів. Такого обороту не було на біржі від травня 1930 р.

Закуповують вартісні папери головно тому, що рахуються з тим, що вартість доляра буде спадати через інфляцію.

СКІЛЬКИ ВАРТУЄ ТЕПЕР ДОЛЯР?

НЮ ЙОРК. — У порівнанню з французьким франком американський доляр вартує тепер тільки 86.87 центів. Вартість франка, як і інших чужинецьких грошей, піднеслася в останніх двох днях дуже високо.

ПЛЯНИ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Президент домагається від конґресу спеціяльних повновластей тому, щоби мав вільну руку вибирати з ріжних конґресових плянів те, що є найліпше. Він не хоче звязувати собі рук якимсь одним пляном, але думає знайти шлях до розвязки економічного хаосу в компромісовий спосіб, беручи з кождого пляну те, що вважає найкориснішим.

МЕК ДОНЕЛД ЗАКЛОПОТАНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Англійського премієра Мек Донелда привитали 19 гарматних вистрілів, коли він вступив на американську землю. Він приїхав на конференцію з президентом, але застав тепер цілком іншу фінансову ситуацію в Америці, ніж та, з якою він виїхав з Англії. Тому, заки побачиться з президентом Рузвелтом, він буде мати довшу балачку з англійським амбасадором, щоб дізнатися, що це сталося в Америці.

НЕ ВИКРУТИВСЯ ВІД КАРИ.

НЮ ЙОРК. — Клерк Джеймс Мек Кормік, котрий давав шльоби й побрав при тій нагоді за два роки подарунки на суму $69,000, зістав покараний чотиромісячною тюрмою і грошевою карою в сумі $15,000. Кару наложено за те, що він не заплатив доходового податку від побраних дарунків.

ДУМАННЯ ЦЕ ЕЛЕКТРИЧНИЙ ПРОЦЕС, КАЖЕ ВЧЕНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Джордж В. Крайл, директор Клівлендської Клініки, говорив у „Ню Йорк Юніверзіті" на тему людського думання. Він доказував, що думка є продуктом електричности, витвореної матерією.

ЗДЕРЖУЮТЬСЯ З КУПНОМ І ПРОДАЖЕЮ.

НЮ ЙОРК. — Великі промисловці й купці не знають, що тепер робити. Одні бояться продавати, а другі купувати, бо не знають, яка буде за кілька днів вартість доляра. Всі рахуються з тим, що ціни на товари підуть вгору.

ЗЛА БАНКОВА СИСТЕМА.

НЮ ЙОРК. — Томас Лемонт, партнер Морґана, признає, що Америка має дуже злу банкову систему. Каже, що ніде в світі не господарять так зле валютою, як в Америці.

ХОЧЕ ВИПУСТИТИ НОВИХ БАНКНОТІВ НА $8,000,000,000.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Мек Аду предкладає плян видачі нових банкнотів на суму вісім біліонів, щоби зліквідувати ними всі довги, які повинні бути сплачені в найблизших роках. Він каже, що видача тих банкнотів улекшить кредит, а тимсамим піднесеться промислова активність краю.

ПРОТИ МІНІМАЛЬНОЇ ПЛАТНІ.

ВАШИНҐТОН.—Американська Федерація Праці є проти того, щоби законною дорогою нормувати мінімальну заробітну платню. Вона каже, що та мінімальна платня стала би в короткім часі максимальною.

ЗБРОЙНА СИЛА, ЧИ РОЗУМОВАННЯ?

ПРІНСТОН (Ню Джерзи). — Щоб довести до міжнародного порозуміння й усунути збройну силу як спосіб полагоджування міжнародних конфліктів, треба взятися жінкам за посередництво й доказати, що ті конфлікти можна розвязувати розумованням. Так каже д-р Мейрі Вулі, президентка „Мавнт Голійок Каледж",

КРІВАВІ ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ.

Як повідомляє ПАТ, у деяких місцевостях білостоцького воєвідства члени „Обозу Вельке Польскі" приготовили на широкі розміри протижидівські заворушення, які адміністраційна влада завчасу зліквідувала. В Радавилові, щучинського повіту, прийшло з того приводу до сутички з поліцією, що арештувала 9 агітаторів. Юрба, узброєна палицями, обступила під проводом членів ОВП постерунок поліції й зажадала, щоб арештованих випустили. Діставши відмовну відповідь, многолюдна гурма кинулася на громадський арешт, знищила його й випустила арештованих. Опісля почала грабити жидівські крамниці й бити шиби в жидівських домах. Поліцію, що хотіла тому перешкодити, обкидали камінням, причому впали кількаканадцять револьверових стрілів, раньчи кількох поліцаїв. Тоді поліція вжила пальної зброї, наслідком чого дві особи впали трупом, а три потерпіли рани. Арештовано 25 осіб; решта людей розбіглася. На місце крівавих подій приїхав прокуратор окружного суду з Ломжі й поліційна влада.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ БУВШИМИ ЧЕРВОНОАРМІЙЦЯМИ.

З весною ц. р. в місцевостях біля польської границі радянська влада поселить 2,750 нових осадників, бувших червоноармійців. Перша партія поселенців прийде з початком квітня ц. р., щоб обняти призначені для них земельні господарства.

РОЗВЯЗАННЯ „ОБОЗУ ВЕЛИКОЇ ПОЛЬЩІ" В ЦІЛІЙ ПОЛЬЩІ.

Міністр внутрішніх справ видав розпорядок, яким розвязує організації т. зв. „Обозу Великої Польщі" в цілій Польщі. В мотивах розвязання говориться, що досі уряд відносився з толєрацією до акції ОВП, виключування безвпинних ексцесів, ширення расової і партійної ненависти, і розвязував лише поодинокі організації, як теж примінював репресії супроти поодиноких осіб. Однак останні події в львівському воєвідстві та в білостоцькому й краківському окрузі виказали, що дальше існування ОВП загрожує спокоєви в Польщі.

МОРАТОРІЯ В РУМУНІЇ.

Румунський уряд уже два роки носиться з законом про конверзію і ніяк не може дійти до того, щоби предложити його парляментови. А що передовсім населення душиться в довгах — проголошено тимчасову мораторію, на підставі якої не можна до кінця 1933 р. переправоджувати екзекуції за довги.

НЕЗВИЧАЙНА ОПЕРАЦІЯ.

Велике заінтересування в науковому світі викликала операція, доконана на 12-літнім хлопчині в Ліль (Франція). Хлопця, що нарікав на внутрішні болі, просвітлили проміннями Рентгена і викрили в його шлунку наріст, який після операції показався головою дитини, що мала нормально уформовані щоки з піднебінням, а навіть волосся. Хлопець після операції почуває себе добре. Вирізану голову передали до університетської лябораторії в Ліль.

ЗДОБУТКИ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕХНІКИ.

Український інжинір Мстиславський, що працює в одній харківській фабриці цукру, винайшов простий і дешевий спосіб, як відбирати квас цукрови, що його добувають методою Берґіюса з деревної маси. Річ у прикладенні звичайної електролізи, що, розкладаючи квас, дає рівночасно чистий цукор.

Інститут Праці при Українськім Комісаріяті Праці виробив нову методу розсаджування вугля в копальнях, що заступає динаміт звичайною водою. Набій у формі металевого вальця має воду й огрівач, який внаслідок переливу через нього електричної струї замінює воду на пару високого тиску, котрий знову розсаджує скалу. Нова метода дає 25 проц. ощадностей у порівнанні з динамітовою методою і має неоцінене значіння з огляду на повну безпеку підчас праці. Водні набої, названі „гидроксами", виробляють уже масами і їх будуть уживати в усіх радянських копальнях.

Другий український інжинір, Єліфанів, винайшов і сконструював новий тип машини до уладжування хідників у копальнях. Нова машина зуміє очистити після вибуху й збудувати двометровий відтинок хідника за 40 хвилин.

БУНТ ПОЛКУ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

Японська преса повідомляє, що недавно збунтувався 55 полк червоної армії, який є розкватирований на совітсько-манджурській границі. Причиною бунту було лихе відживлювання вояків і невиплачування платні впродовж трох місяців. Ряд інших полків заявив свою симпатію супроти збунтованих вояків. Бунт зліквідували відділи ҐПУ.

НАГЛИЙ СУД ЗА ГРАБУНОК.

На Герша Вольфа, купця з Дмитрович під Львовом, напав на дорозі Василь Пелехатий з Чижикова і, стероризувавши його, відобрав йому готівку 50 зол. Повідомлена про це поліція арештувала грабіжника, а львівська прокуратура наказала нагле доходження в тій справі. Можливе, що Пелехатий стане перед наглим судом.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РАЙ.

Голод усюди росте. В Москві на Сухарівці можна дістати „зпід поли" кільограм масла за 70 рублів. Не треба забувати, що платня рідко перевищує квоту 400 рублів. Одинокою журбою й думкою московських мешканців є, як дістати продукти і пашпорт. Висилання з Москви на провінцію ведеться тепер постепенно, по кілька тисяч людей тижнево. На виїзд лишають 10 днів. Перед виїздом, на 24 години приходить агент ҐПУ, щоби переконатися, чи призначений до висилки приготовився до виїзду. В назначений день мусить виселенець „добровільно" виїхати, бо в противнім випадку арештують його з ріднею і виселюють сами на Сибір.

Численні є теж „валютні" арешти. ҐПУ арештує звичайно цілу рідню, а не одного члена. Питають, де є золото чи валюта, а опісля або випускають, або висилають на заслання. Тим, що виходять на волю, кажуть держати язик за зубами і не говорили, де вони в останніх днях були.

ПРОБЛЄМА ОСУШЕННЯ ПОЛІССЯ.

В травні ц. р. збереться спільна конференція „Української і Білоруської Академії Наук" у справі осушення 5 міліонів гектарів поліських болот. На вересень ц. р. передбачають склікати спільну сесію обох академій, щоби розглянути проєкти „Великого Дніпра".

„ТАРАС БУЛЬБА" В ПАРИЖІ.

Опера „Тарас Бульба", що йде тепер у париській опері „Опера Комік" (другім опробім театрі, поруч державного, що своєю назвою не має нічого спільного з „комічними" виставами) має великий успіх, як і у 1919 р., коли вона повстала. „Тарас Бульба" у французькім перекладі це одна з найбільше поширених книжок із славянських літератур між французькою інтелігенцією; вона має багато прегарних видань і колись її призначували на шкільні нагороди.

Композитором нової опери є Самуель Руссо, лібретто зладив Люї де Граммон. Це опера приємна, легка, але без сліду якихнебудь українських мельодій. С. Руссо — совісний професор консерваторії, що зручно використав впливи французьких композиторів, головно Массенета, сям-там позичивши дещо від Мусорґського, Бородіна та Римського-Корсакова. Основа опери: ліричні любовні сцени та екзотика. Україна це все ще для загалу Парижан таке далеке невідоме, як за часів Мазепи. Опера виведена прегарно з погляду інсценізації; костюми — як упевняє фахова критика — чудові, дорогі, з оригінального матеріялу. Хата Тараса Бульби у середині є зразком модерної стилізації та незвичайно вірно історична, згідно зі старо-українською архітектурою.

Зате з духа Гоголя нема тут нічого. Польська панна названа лібретистом... Ксенею і вона одягнена в російській „кошник"! Хоч актори мають козацькі костюми і Тарас Бульба — козак як з образу Репіна, дія всієї песи могла би відбуватись і в Мексику. Ввесь сюжет таких жагучих „екзотичних" любовних історій знаємо добре з кіна: десь там хтось когось за щось покохав і чомусь вирינуло непорозуміння і якось закохані розєднали і когось при цьому вбили. Справжня трагедія повісти Гоголя щезла як камфора.

Але опера йде і має великий успіх.

ДВОБІЙ ЖІНОК.

В мадярській місцевости Керас відбувся цими днями двобій на шаблі між двома жінками: 49-літньою Єлисаветою Балог і 28-літньою Вільмою Кот. Причиною двобою була заздрість. Майже 50-літня добродійка Балог підозрівала свого мужа, що він кохається у п. Кот. Двобій скінчився смертю останньої. Секундантками були теж жінки.

ОГРАБИЛИ КАСУ.

З Надвірної повідомляють, що в часі неприсутности бюрових службовців у тартаковій фірмі „Польська Фореста" якісь вломники розпороли огнетривку касу і забрали готівкою 30,000 зол., призначених на виплату робітникам.

РОСІЯ ВІДКЛИКАЛА З АНГЛІЇ СВОГО ТОРГОВЕЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИКА

ЗВІЛЬНЕННЯ З ВЯЗНИЦІ АНГЛІЙСЬКИХ ІНЖИНІРІВ ВІДНОВИТЬ ТОРГОВЛЮ РОСІЇ З АНГЛІЄЮ.

ЛОНДОН (Англія). — Радянський уряд відкликав з Лондону свого представника в торговельних справах, Озерського. З ним виїздять до Москви також його обидва помічники. Інші члени торговельного представництва ще лишаються в Лондоні. Відкликання торговельного представника наступила після того, як англійський уряд повідомив радянського посла в Лондоні, Майського, що торговельне представництво тепер позбавлене права дипльоматичної недотиркальности.

Большевикам дано до зрозуміння, що коли англійські інжинири будуть звільнені з вязниці, то тоді негайно буде знесена заборона на довіз радянського краму до Англії, а російсько-англійські торговельні відносини треватимуть далі на старих основах. Предсідник компанії Метрополітен-Вікерс післав до голови ВЦІК-а Калініна, телеграму з проханням випустити з вязниці Торнтона й Мек Донелда та вислати їх до Англії. Компанія не думає припиняти своєї діяльности в Росії, де вона вложила більше як два міліони долярів своїх капіталів.

БОЛЬШЕВИКИ СПОДІВАЮТЬСЯ ВЕЛИКОГО ЗАСІВУ.

МОСКВА (СССР). — Большевики задоволені з засівної кампанії. Комуністичні ґазети подають, що вбіжучому році засіяно вже втроє більше піль, ніж їх було засіяно у тім часі минулого року. Разом з тим керуючі кола не задоволені, що засів значно відстає від наміченої програми.

Большевики сподіваються, що один добрий урожай збіжа може значно змінити настрої населення в Росії і його відношення до комуністичної партії. Тому вони тепер надають більше значіння „посівному фронтови", ніж усім політичним та шкідницьким судовим процесам, які тепер відбуваються в багатьох містах Росії.

ДОЛЯР ДАЛІ ПАДЕ НА ЦІНІ.

ЛОНДОН (Англія). — Після заборони вивозу золота з Америки почалася фактична інфляція американського паперового доляра, себто зниження його в ціні. На ріжних европейських біржах доляр відразу впав трохи не на 20% його вартости, але під кінець біржевого дня він знову трохи піднісся в ціні.

Спад ціни американського доляра викликав в Европі велике незадоволення, а подекуди й переполох. Населення старається тепер збути з рук паперові доляри. Торговельно-промислові кола Европи занепокоєні тим, що тепер на міжнародних ринках можуть зявитися американські фабрикати, які рахуючи на здешевілий доляр, зможуть успішно конкурувати в ціні з европейськими фабрикатами.

Та ще ніхто не має ясної думки, до чого приведе урядова інфляція американського доляра й до яких розмірів вона дійде.

СВЯТКУЮТЬ ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Прихильники Гітлера та члени його партії врядили урочисте святкування 44-ліття народження канцлера. Цей день Німеччина святкувала так, як колись вона святкувала день народження свого кайзера.

Гітлер одержав багато ріжних подарунків та поздоровлень. Подекуди навіть його бувші вороги поспішили післати свої поздоровлення.

ҐЕНЕРАЛ МА ЧЕН ШЕН У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Сюди прибув із кількома ґенералами, жінками, дітьми та близьким оточенням китайський ґенерал Ма Чен Шен, який організував на півночі Манджурії повстання проти Японців та проти манджурського уряду. Японці кілька разів оголошували що Ма Чен Шена вбили японські війська.

Тепер виявилося, що він відійшов з недобитками своїх повстанців на радянську територію на Сибір, а тепер їде через Европу до Китаю. В інтервю з пресою Ма Чен Шен заявив, що він вертається зі своїми помічниками до Китаю, щоб знову йти на фронт проти Японців. Він певний, що Японці таки потерплять поразку в Манджурії та в Китаю.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ СЕНАТОРІВ У РУМУНСЬКОМУ СЕНАТІ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Український сенатор д-р Маєр-Михальський звернувся в сенаті до уряду з запитом, що він гадає зарядити в справі доказаних неправильностей, які були при поділі землі в Буковині, де й досі ще не закінчено аграрної реформи.

Сенатор д-р В. Залозецький висловив жадання, щоб уряд своїми екзекуціями не переслідував тих хліборобів, які не заплатили своєчасно чиншу за арендовані землі. Далі сенатор звернув увагу уряду на те, що в черновецькому та сторожинецькому повіті воєнні інваліди й удовиці вже шостий місяць не дістають урядової допомоги.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗОЛОТО ЧИ ЖИТТЯ?

Всюди пишуть тепер про золото. Читаючи про те, безробітний і голодний хіба тільки здвигають раменами. Бо що їх обходить золото? Вони його не мали і не мають.

Та ми жиємо в такій господарській системі, що те, що дїється з золотом, відбивається і на життю того, хто його не має, бо золото є до певної міри реґулятором господарського життя.

Як бачимо, заборона вивозу золота наробила багато шуму й спричинила обниження вартости доляра. Це інтересує нас головно з того боку, чи тим робом поліпшиться матеріяльне положення міліонів безробітних.

Коли так глядіти на справу, то треба відразу сказати, що ніхто певно не знає, що вийде з того нового експерименту. Демократи мають таку саму слабість до інфляції, як републиканці до високого цла. І високе цло може на якийсь час показатися корисним; може охоронити домашній промисл, дати йому змогу розвинутись до тої міри, що він може потім конкурувати з цілим світом. І інфляція і подешевіння валюти можуть причинитися до того, що ціни на товари підуть вгору, та що фабрики викажуть більшу активність, бо будуть вигляди на більший збут і більший зиск.

Так, те все може бути деколи добрим. Та здоровим господарським явищем не є ні одно ні друге. Високі цла можуть довести до того, що сталося в останнім році з Америкою, яка з причини заведення високого цла втратила майже ввесь свій експорт. А інфляція доводить часами до такого безголовя, яке було не так давно в Німеччині, де за бохонець хліба треба було платити міліони марок.

Коли маємо це на увазі, то розуміємо, що Злучені Держави взялися тепер за новий дослід. Що з нього вийде, покищо ніхто нічого сказати не може. Якщо у Вашинґтоні будуть добре слідкувати за наслідками нових експериментів і якщо президент матиме силу, охоту і вміння у відповідну хвилю зліквідувати те, що може довести до нового хаосу, то нові зміни можуть життя оживити.

Спад вартости доляра буде добродійством, якщо вратує життя міліонів безробітних. Та треба знати й те, що всі ті реформи, які тепер виходять з Вашинґтону, є тільки хвилевими зарадами. Щоби зайшла дійсна зміна, на те треба дійсних, корінних господарських змін.

ОТВЕРТИЙ ЛИСТ ДО РАДЯНСЬКОГО КОНСУЛЯТУ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 6 квітня 1933.

Пане Консуль!

Ваше відношення в минулому й тепер до українських робітників у Німеччині й інших країнах світа, в більшости політичних збігців з Західньої України, заставляє мене, як того, котрий свого часу пособляв навязанню звязків між Вами й українським робітництвом у Німеччині, написати Вам цього отвертого листа, щоб розкрити перед українським народом Вашу фарисейську роботу серед українського робітництва, в якій розходилось про все інше, тільки не про долю й добро українського робітника. Тому перед українським народом заявляю слідуюче:

В червні 1927 року совітський ґенеральний консуль (так він сам себе назвав) в Кеніґсберґу в Східніх Прусах мав зі мною в приміщенню консуляту коротку розмову. Я був тоді секретарем Комітету Допомоги Збігцям з Західньої України в Німеччині. Він заявив, що коли українські збігці, які тоді майже без виїмку стояли під опікою згаданого Комітету, підуть під вплив радянської політики в Німеччині, то радянське представництво в Німеччині заопікується ними морально й матеріяльно. Він же дальше заявив мені, що я сам не потребую нічого робити, бо „потрібну в тому напрямку роботу серед української еміґрації в Німеччині будуть робити інші люди". Я мав йому подати лише відповідні інформації про збігців та про роботу Комітету. Зразуж запитав він мене, що я жадаю за ту прислугу, на що я відповів, що для себе не жадаю нічого, а лише бажаю собі, щоб радянське представництво в Німеччині щиро заопікувалось бездомними збігцями з Західньої України. На це знову він мені відповів, що „ми вже постараємось про те". На цьому й скінчилась наша розмова. І дійсно я тоді повірив обіцянкам ґенерального консуля. Я не подав консулятови бажаних інформацій про збігців, але теж, на жаль, і не протистався роботі тих „інших людей", хоч на це мав змогу, як секретар Комітету. Все те робилось без відома голови Комітету.

Що мене до цього спонукало?

Я тоді вважав, що радянське представництво в Німеччині є представником держави, в якої федеративний склад входить і самостійна радянська українська держава з 30-міліоновим населенням і що таке представництво є в силі й повинно заопікуватись збігцями з Західньої України. Тому я й повірив словам ґенерального консуля й не протестував проти переведення переорґанізації вже тоді зорґанізованих в Комітеті українських збігців у так зване „Культурно-освітне Обєднання Українських Робітників „Воля" в Берліні".

Від того моменту й почалась переорґанізація, роблена „іншими людьми". Хто ці люди, я не знав і аж допера при мойому виїзді до Берліна в радянському консуляті в Кеніґсберґу подали мені певний клич і адреси тих „інших людей" в Берліні, до яких я мав зголоситись та навязати з ними й новою орґанізацією ближчі звязки. А це були: Роман Волощак (орґанізатор сумної памяти Західньо-Української Національно-Революційної Орґанізації, ЗУНРО, та до свого виїзду на Радянщину найближчий співробітник бувшого президента Петрушевича), Круч, інакше Стефанюк (відомий українській еміґрації з ріжних політичних авантур в роді орґанізації козацтва для Полтавця-Остряниці) та вкінці Бобков, інакше Бурлай (московський чекіст). Це були ті „інші люди", які вели роботу над поверненням наших люд й під вплив радянської політики в Німеччині. Але це ще не всі. Було їх більше, але наводити їх імена — річ зайва. Всі вони відомі українській еміґрації в Німеччині зі свого авантурничого життя та легкого заробітку якимиб це не було способами.

І „інші люди" до спілки з урядниками радянського консуляту в Берліні переорґанізовували українських робітників не на те, щоби їм помогти, але щоб за їх помічю повести в Німеччині сильнішу комуністичну пропаґанду. Наслідок цього є, що нині майже всі українські робітники осталися без праці. Вони втягнули людей в нову орґанізацію ріжними обіцянками, до виїзду на Радянщину включно, колиб заходила потреба. А на внесені українськими робітниками прохання про дозвіл на виїзд на Радянщину, консулят відповідав довгою мовчанкою, і аж потім „отклоном". Українцям не було місця на Україні, зате одначе впускали Ви туди Москалів, Поляків та інших людей неукраїнського походження, але правовірних пролетарів.

Багато робітників сподівались виїхати на Україну й виконували всі накази орґанізації, як лише могли й вміли, не зважаючи на небезпеки, які їм грозили за цю роботу у державі, де вони мали змогу жити і працювати.

Так воно було, пане Консуль!

А тепер українські збігці заходами тих Ваших „інших людей" осталися без засобів на прожиток, в крайній нужді, дочиста зубожілі, як сироти, вкрадені українському суспільству, бе жадної опіки. Вони засуджені на повільну голодову смерть і животіють лише з того, що їм з доброї волі дасть німецька влада. Колиб не Ваша й тих „інших людей" робота, то нині українські робітники булиб багато краще забезпечені засобами на життя та працею і на них не глядїлиб німецькі роботодавці як на людей непевних, большевиків комуністів, страйкарів і т. п., яких проганяється за десяту межу від хати, як яку заразу. Вони булиб осталися й на далі солідними робітниками-Українцями, як давніше, доки Ви і „Ваші інші люди" не розпочали були між ними своєї зрадливої роботи. Заразу цю кинули між Українців в Німеччині Ви, Панове з радянських представництві, і Ви Панове, що на приказ тамтих вели зрадницьку роботу задля легкого заробітку. Перед започаткуванням Вашої роботи українські збігці в Німеччині мали правну опіку. Що це робітництво тепер не може жити, винні в цьому Ви, а не я, бо всіх їх кинули на поталу судьби Ви і ваші „інші люди", а не я. Мені можна тільки закинути, що я вже в самих початках не протиставивсь вашій роботі а задурений Вашими обіцянками допоміг Вам у тій роботі своєю мовчанкою. Та до цього переконання я прийшов трохи запізно.

Одначе в мене совість чиста. Я робив все по свойому переконанню. Проклони тих людей, яких Ви лише пхнули в нужду й до яких і я належу, але й відібрали їм почуття приналежности до української нації, хай спадуть на вас. Докази на ріжні обіцянки, якими заманювано людей до „волі" є в руках самих робітників і їх вразі потреби можна буде подати до публичного відома.

Наші рідні брати на радянській Україні, під яких імя Ви підшивалися і підшиваєтесь як їхні умандатовані заступники, не в силі нам нині допомогти й за нами впімнутись, бо ваша влада, яку Ви заступаєте в Німеччині, гнете їх не менше окупантів інших українських земель. Тепер виказується наглядно, що ваша влада, яка гнете український народ, нічим не ріжниться від тої, яка колись не додержала умови з часів нашого великого гетьмана Богдана Хмельницького. Тамта обдурила наш народ, обдурила його й теперішна Ваша влада, обдурює його й Ви, що тут заступаєте українську державу. В той час, як Ваша влада заключувала з Польщею пакт ненападу й обидві в той спосіб закріплювали дотеперішний стан посідання, й тут не допомагала, а нищила Українців-збігців, використовуючи їх для ширення чужої їм комуністичної пропаґанди.

Цим отвертим листом я хочу звернути увагу українських робітників у Німеччині та в інших країнах світа, як теж усього українського громадянства, на Вашу, заступники радянської держави, й ваших „інших людей" злочинну роботу, розяснити деякі її темні сторінки та розвіяти перед всіми той туман, за яким вони не могли бачити дійсних ваших намірів та ціли цієї роботи. Жертвою Вашого і Ваших „інших людей" фарисейства впав не тільки я і сотки моїх товаришів недолі українських робітників, але й дехто з нібито освічених інтеліґентів, як на еміґрації так і в краю.

Але я думаю, що вже всі вони пізнали, так як я, Вашу фальшиву гру й знайдуть відповідну оцінку Вашій роботі і Вам та Вашим „іншим людям".

Йосиф Маршалок в. р.,
український робітник,
тепер у Німеччині.

УНЕВАЖНЕНІ ВИБОРИ ДЕЛЕҐАТІВ

Згідно з приписами статута екзекутивний комітет У. Н. Союза уневажнив слідуючих делеґатів:

Відділ 14. Вибір уневажнений, бо відділ не сповняє приписаних статутом обовязків, §. 247.

Відділ 37. Невиповнена повновласть делеґата і відпис протоколу стверджують, що вибір скінчився без ладу, не давши сатисфакції більшости членів і всім кандидатам. Отже нелеґально.

Відділ 48. Вибір відбувся по означенім на вибори реченци, а саме 14-го березня 1933.

Відділ 117. Вибір мав місце на надзвичайнім мітінґу, несподівано, бо в сам день проголошення Конвенції, хоч до кінця реченця були ще два звичайні мітінґи, на котрих можна було зробити леґальний вибір.

Відділ 137. Вибір формально запротестований, задля надужить при виписуванню бальотів неграмотним членам.

Відділ 144. Вибір відбувся на надзвичайнім мітінґу.

Відділ 163. Відділ не сповнив свого обовязку тим, що не дав членам під голосування референдума в справі реформи і зіпсув бальот невмісними увагами.

Відділ 186. Делеґат не мав приписаних статутом кваліфікацій. Признано делеґатом заступника.

Відділ 188. Вибір нелеґальний, бо злука з відділом 79. не була формально переведена.

Відділ 193. Вибір формально запротестований.

Відділ 207. Брак повновласти і згоди у відділі.

Відділ 230. Делеґат не мав кваліфікацій. Признано заступника.

Відділ 262. Вибори відбулися по призначенім для виборів реченци.

Відділ 298. Вибір формально запротестований.

Відділ 300. Вибір уневажнений, бо відділ довгує.

Відділ 301. Делеґат запротестований. Признано заступника.

Відділ 312. Перед самим проголошенням втратив члена, так, що в часі проголошення мав тільки 24 членів.

Відділ 339. Вибори формально запротестовані.

Відділ 350. Делеґат не мав кваліфікацій. Признано заступника.

Відділ 384. Кандидати не мали кваліфікацій і запротестовані.

Відділ 388. Вибір запротестований.

Звертаємо увагу всім інтересованим, що екзекутивний комітет брав під увагу лише формальні протести в формі заприсяжених афідейвітів. Протести, що наспіли після рішення екзекутивного комітету, будуть предложені верифікаційній комісії.

Верифікаційна комісія зачне урядувати 3 дни перед розпочаттям конвенції.

Вразі зміни рішення екзекутивного комітету верифікаційною комісією, щодо одобрення або уневажнення, інтересовані будуть повідомлені тою комісією телеґрафічно. Значиться, що коли би верифікаційна комісія уважала за відповідне котрогось з одобрених делеґатів уневажнити, то вишле йому телеґрафічне повідомлення, щоби на конвенцію не їхав; а коли когось з уневажнених делеґатів схоче допустити, то завізве його, щоби приїхав.

Остерігаємо, що хто приїхав би на конвенцію помимо уневажнення його вибору екзекутивним комітетом, без телеґрафічного візвання від верифікаційної комісії, той зробить це на свою власну відповідальність і кошт, а не на кошт відділу або головної каси.

I. Мелевич.

ЗАЗДРІСТЬ

(Оповідання).

(4)

— Ти мені завеликий великан і засильний силач. Як би я стояла з тобою, то мені здавалось би, що стою під отсею старою смерекою.

— Я тобі скажу, мала жабо, що я не жартую.

— А я зажартувала собі. Тобі ще далеко до тої смереки.

Парубкови вдарила кров до голови. Його лице почервоніло і він промовив:

— Ти, дівчино, двічи подумай, заки раз скажеш ні. Кождий з моїх товаришів має дівчину. І я хотів би раз вже мати милу. Годі далі так нудьгувати без милої. Ти може гадаєш, що я не дістав би яку велику і крепку? Як лиш схочу, то зараз дістану. Та така мені не до вподоби, бо за такою довгою парою ввесь світ озиравсь би. Ти була би мені наручніша. Міркую собі, що для тебе нема іншої ради, як вволити мою волю. Як не приймешся того, то ти милого ніколи не дістанеш. І не віддашся ніколи. Будеш виглядати, визирати, вижидати. Та марна буде твоя надія!

Очи дівчини заіскрилися люто і вона зашипіла:

— Ти гадаєш, що на світі лиш один парубок, Гнат Лагодин?

— Є їх більше. Та жаден не важиться приступити до тебе, як я розголошу, що кождому такому поломлю голінки. Не взьме тебе жаден, бо кождому милі його ноги і його життя. Таким способом ти лишишся для мене. Як на тебе вже прийде такий час, що без милого тобі годі буде жити, то ти, як сама не зголосишся до мене, не відіпхнеш мене від себе.

— Отже ти хочеш знасилувати мене?

— Як те, що я сказав, ти звеш знасилуванням, то нехай буде так.

Дівчина розсміялася злобно і сказала:

— Отже тепер: ні!

— Пожиємо, то побачимо! — сказав сухо Гнат, хапаючи за сокиру.

Марина вхопила кошик з грибами, що ввесь час тої розмови стояв коло неї на землі, і відійшла. Гнат підійшов до товаришів і вони розпочали наново свою роботу. Гнат був веселий, як мало коли. То свистав, то співав на переміну. Деколи сміявся внутрішним сміхом, думаючи:

— Гадаю, що вона змякне, як побачить, що я не жартував і що воно справді так, як я заповів.

— Що ти так багато балакав з тою маленькою? — спитав Микита Чіп, котрий разом з Гнатом підрізував пилою смереку.

Їх товариші робили коло інших смерік зараз в їх сусідстві. Гнат пустив пилу, підвівся, окинув товаришів грізним оком і промовив так гостро, як його ще ніколи не чули:

— Я вам щось скажу, любі хлопці. Тота буде моєю любкою. Схоче, чи ні. Вона ще не хоче, та я тим не журюся. Вона колись сама прийде до моєї руки. Щоби мені жаден до цеї не пхався! Се я зараз кажу вам на пересторогу. Я хто попхається, то його так помалюю, що на нього вже жадна не гляне. Я лиш вам се кажу. Ви рознесіть далі, щоби кождий сокотився!

Парубки заніміли і неспокійно позирав один на одного. Їх аж розпирало, так кортіло вибухнути сміхом і реготом. Та, бачучи велитня Гната перед собою, кождий боявся зачати перший. По хвили всі були обернені до нього плечима і душилися, давлячи у собі вибух сміху.

Старий Куцяра виратував їх усіх, бо, вийнявши з уст люльку, промовив повагом, поволи:

— Ну, ну, не сердься цілком непотрібно... Вже й тебе вхопило? Ти довго надумувався і вигадав щось не дуже мудре. Ти припняв собаку там, де жаден злодій не думає влізти. Я хотів би побачити того, хто мав би охоту спрятати зпід твого носа ту куцу.

Аж тепер всі дістали право розсміятися. Очевидно, сміялися не з Гната, а з Куцяри. Сміялися з його вигадок і будьтоби дивувалися, що йому такі нісенітниці приходять до голови. Коли регіт вже затих, Гнат звернувся до Куцяри:

— Жартуйте здороті! Ви позволяєте собі неодно, бо знаєте, що такого старого як ви не лицює поклепати по зубах. Ще й до того я не до вас говорив і не вам грозив, бо ви застарий, щоби братися до дівок. Всі інші нехай добре затямлять собі мої слова, бо від сказаного не відступлю.

Коли мала Марина відійшла від Гната, пустилася стежкою в зрубі в сторону села. Її кіш був на шлийках і закидався на плечі, щоби руки були вільні і щоби лекше було нести. Закинувши кіш на плечі, вона аж бігла стежкою, така була збентежена. Ціле лице почервоніло, обома руками вимахувала і раз коло разу спотикаючись, говорила голосно сама до себе:

— Я гадала, що він ліпший, як інші, а він також баламут! Я не така дурна, як тобі здається... Шукай собі іншої милої! Мені непотрібний такий милий, що не думає женитися. Мама прогнала би мене з хати, як би я дала себе спіймати на солодкі слова. Вони й солодкі не були, ті його слова. Він до мене так, як промовляє капраль до рекрута. Гарний би то був милий! Хоч ще не має до мене жадного права, вже хоче поломити ноги кожкому, що на мене гляне. Впевняє мене, що я сама прийду до нього проситися, щоби був ласкавий любити мене. Не діждеш! Буде навпаки. І ніг не поломиш такому, що гляне на мене, і прийдеш до мене просити, благати, щоби я на інших не дивилася...

Думаючи так, вона бігла щораз скорше і скорше. В тім розгоні спотикнулась і впала. З коша висипалися всі гриби. Се її витверезило. Позбирала гриби, кіш знов закинула на плечі і вже цілком спокійно прийшла до хати. Чулаєва, що стояла на порозі хати, привитала її словами:

— Ну, нарешті прийшла! Учителя Росько прийшов до тбе і жде вже більше як годину.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Т. З., Дітройт, Міш. — Ваш допис про концерт хору „Думка" є оголошенням, за яке треба платити. Ми подамо те, що відноситься до діяльности хору, а про місце, день і час концерту подайте в оголошенню. Про концерт у честь делеґатів ще завчасно подавати. Повідоміть нас про це перед конвенцією.

Найліпший доказ.

Учитель: На останній лекції я вам ясно доказав, що земля є кругла. Хто мені може подати ще якийсь доказ на це?

Ученик: Я, прошу пана професора.

Учитель: Який жеж це доказ, сину?

Ученик: Тікети для подорожі довкола землі.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

26.

Відділ 266 У. Н. Союза в Амстердам, Н. Й., ухвалив на своїм місячнім мітінґу, який відбувся в квітни ц. р., слідуючий проєкт на 18 Головну Конвенцію У. Н. Союза:

1. Платня Головних Урядників і робітників має бути знижена на 15 процент, як це діється по інших підприємствах і фабриках в теперішних часах.

2. „Свобода" повинна виходити на 6 сторін друку й 2 сторонї повинні бути друковані анґлійською мовою для молодіжи, а діточий журнал перестати видавати.

3. З усіх нових родів обезпечення давати дивіденду, як це роблять інші асекураційні компанії. Тим дасться заохоту брати ті роди обезпечення й переходити зі старого роду на новий.

4. Щоби членів не змушувати брати календарів, а висилати календарі тільки тим членам, котрі собі замовлять.

5. Діти, котрі платять по 25 центів на місяць і платять довше 10 років, переступаючи до старших членів, повинні дістати премію хоч на рік, себто мати заплачено вкладки на цілий рік, ставши дорослими членами.

6. Фонд конвенційний зменшити з 5 цнт. на 3, а фонд резервовий зменшити на 1 цнт.

7. Члени нашого відділу домагаються, щоб старий рід обезпечення зістав далі, бо нова реформа повинна бути тільки для тих членів, котрі добровільно перепишуться без ніякого примусу.

Теодор Сюрко, предсідатель; **Осип Базарніцький,** касієр; **Василь Михолюк,** секретар.

27.

Товариство Запорозька Січ, від. 317 У. Н. С. у Сиракюз, Н. Й., ухвалило слідуючий конвенційний проєкт і просить шановних делеґатів застановитися над тим.

1. Щоб конвенції відбувалися таксамо, як дотепер, у стейті, де є більше відділів У. Н. Союза.

2. Екстра фонди, щоби не були примусові, як член не хоче їх платити та й не буде з них користати, бо наші люди не дивляться, які користи мають з тих фондів, тільки щоби дорожче не коштувало в Союзі від інших асекурацій, бо діти, коли досягнувши 18 літ, замісць перейти до старого роду поліси, ідуть до чужої асекурації, бо там нема тих інших фондів.

3. Фонд допомоговий щоби не був примусовий, тільки як член хоче за нього платити, то в потребі міг би з нього користати. Фонд народний знести. Фонд конвенційний прилучити до фонду адміністраційного і зменшити його видатки на 25 процент, тоді не буде трудности у виборі делеґатів.

4. „Свободу" висилати тим членам, котрі її хочуть і вміють читати, бо члени, котрі читають „Свободу" поверх 20 літ, без неї не обійдеться, а найгірше розходиться про нових членів тут роджених, бо мале число з них уміє по українськи читати, та й не годяться з тим, що коли стають членом повнолітним, мусять платити за часопис.

5. Календарі видавати тільки для тих членів, котрі дадуть замовлення, бо відділові каси на тім тратять.

6. Членам котрі перейшли до нового обезпечення, дати дивіденди при кінці року; тим дасться заохоту для нових членів.

7. Дітям, котрі переходять до повнолітних, дати опуст після їх суми, скільки виплатили до Союза за час свого членства.

8. Щодо головного уряду, то не треба нікого викидати, а нових вибирати, бо новий уряд, новий клопіт. Тільки в тім випадку, як котрий з урядників не сповняв як слід свого завдання. Не було би зле якби головний предсідатель мав заняття в канцелярії Союза кождого дня й щоби мав право контролювати ціле діловодство Союза й всі сили помічні як канцелярії Союзові так і в друкарні „Свободи".

За уряд товариства Запорозька Січ:

Лука Залеський, предсідатель; **Іван Кішток,** касієр; **Михайло Дидик,** секретар.

28.

Братство св. ап. Петра й Павла, відділ 39 У. Н. Союза, в Сиракюз, Н. Й.

Щоб не забирати місця в „Свободі" й не тратити часу, наш відділ годиться на слідуючі проєкти, які були проголошені в „Свободі" з дня 5 квітня, ч. 78, як також і в числах тут нижче поданих:

Проєкт відділу 67, точки: 2—4—9—10—11—12—13—14—15; проєкт відділу 361, точки 4—5 (число „Свободи" 79); проєкт відділу 108, точки: 1—3 (число „Свободи" 82); проєкт відділу 276 точки: 5—7 (число „Свободи" 82). Таксамо наш відділ годиться з іншими відділами, що подають подібні проєкти, а від себе додає слідуючі точки:

1. Член, котрий платить, або буде платити на нові роди обезпечення до 70 років життя, повинен бути звільнений від плачення 5 літ, а по 75 роках, як дожиє, повинен дістати половину свого обезпечення за життя. В такий спосіб улекшиться старому чоловікови дожити його віку. Другу половину обезпечення виплатити по його смерти, на кого член при виповненню вступної аплікації зазначить. Ця точка малаб відноситися до члена, що вступив, або вступить, поміж 18 і 30 роком свого життя. В такий спосіб можливо далобся заохотити молодіж вступити до У. Н. Союза.

2. Щоб Головний Уряд старався вкладати гроші У. Н. Союза до добре забезпечених банків і чи не можливо, щоб зробити так, що де є багато членів і відділів У. Н. Союза, щоб відділові урядники вкладали гроші У. Н. Союза до місцевих добре забезпечених банків на імя У. Н. Союза, а посвідки що місяця відсилалиб до головного фінансового секретаря.

За уряд братства: св. ап. Петра й Павла, від. 39 У. Н. Союза:

Михайло Ключик, предс.; **Василь Красневич,** касієр; **Дм. Оринич,** секретар і делеґат.

29.

Відділ 355 У. Н. Союза, в Ст. Джозеф, Мізурі, ухвалив слідуючий проєкт:

1. Конвенція щоб відбувалася що шість років. Таким способом можна заощадити в 12 роках поважну суму. Не треба вияснюти скільки, бо кождий знає, скільки конвенція коштує.

2. Фонд конвенційний знизити з 5 на 3 центи.

3. Всім урядникам, як і робітникам, котрі працюють в У. Н. Союзі, знизити платню на 20 процент.

4. Календарі повинні члени діставати як дарунок, або ті, котрі бажають, а не примусом, бо є члени, що не вміють читати, то ці відмовляються брати.

5. Члени з молодечого департаменту, які переходять до старших членів по 18 роках, повинні діставати якийсь зворот.

6. Журнал молодечого департаменту знести зовсім, а дати місце в „Свободі". Значить, на дві стороні збільшити.

7. Щоби головна каса покривала пересилку розмету, а не відділова поносила ті кошти.

8. Нова реформа зависока; її можна знизити на 20 процентів.

9. Редакційний (? — Ред.) і запомоговий фонд зависокі; їх можна трохи знизити.

Наш відділ 355 є проти проєкту від. 361 У. Н. С., щоб делеґата не висилати на конвенцію, як нема 50 членів у відділі. Значить, відділ з 25 членами не має права, бо він не є відділом У. Н. Союза і не платить фонду на то. Думаємо, що малих відділів є більше як великих.

Ми, члени відділу 355 У. Н. Союза ухвалили повищий проєкт і просимо шановних делеґатів взяти під розвагу на 18 Конвенції так, щоби була користь У. Н. Союзови і його членам.

За уряд тов. Січ, від. 355 У. Н. Союза:

Петро Рак, предсідатель; **Федір Солоничний,** касієр; **Петро Занько,** секретар і делеґат на конвенцію.

30.

Проєкти на конвенцію, які зістали ухвалені членами дня 19 березня 1933 р. на мітінґу товариства ім. Івана Франка, від. 83 Українського Народного Союза, в Филаделфії, Па.:

1. Дітям, котрі стоять в Союзі й доходять до 17 літ життя, треба дати полекшення переписатися до членів дорослих. Тепер трудно приєднати нового члена. З краю не приїзджають так як колись, а дітей так мало переписується до членів дорослих.

Дітям, котрі переписуються до членів дорослих, дати опуст за кождий рік один місяць, себто, скільки дитина стояла років в молодечім департаменті, стільки дати їй опусту, за всі роки разом, на перші вкладки в членах дорослих. Примірои, коли дитина стояла десять років в молодечім департаменті, то коли перепишеться до членів дорослих, дати за десять місяців поквітованця на заплачення, а коли вийде десять місяців, тоді такий член чи члениця мають платити таку вкладку, на яку суму є обезпечені. Коли дасться дітям таке полекшення, тоді родичі будуть переписувати дітей до членів дорослих, бо перших вкладок непотрібно буде платити. Буде користь для дітей, а Союз отримає більше членів.

2. Членам, котрі позичають гроші на вкладки, хай У. Н. Союз зараховує три проценти.

3. Число радних зменшити з 10 (§108) на 6, між котрими має бути дві жінки. Тим зменшиться видатки річних засідань і конвенції.

4. Знижити платню головним урядникам і редакторам відповідно до теперішних часів. Зменшити число редакторів. В такім обемі як „Свобода" виходить, вистарчить двох редакторів.

5. Дописів у „Свободі", які є оголошеннями на користь для приватних людей, не поміщувати безплатно.

6. Протокол з конвенції видати в однім примірнику, в формі як ґазета „Свобода", і заслати до кождого члена, до місяця по конвенції, а не так, як до сього часу, що протокол тягнеться кілька місяців, та що, прочитавши кавальчик протоколу одного дня, треба чекати два дні або тиждень, щоби прочитати знову кавальчик. І так тягнеться кілька місяців. Заки хто прочитає остаток, то і забуде, що читав на початку. Протокол в однім примірнику буде кориснішпй для членів, бо кождий член зможе собі його заховати і завжди прочитати, коли схоче знати, які були зміни й ухвали на конвенції.

Уряд Товариства від. 83 У. Н. Союза:

Роман Карбівник, предсідатель; **Ілько Савчин,** секретар; **Петро Семків,** касієр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ МИ НЕ ЗДОБУЛИ ДЕРЖАВНОСТИ, АБО ІСТОРІЯ ПОВІТУ БРОДИ.

Я походжу з села Пониковиці, повіт Броди, Західня Україна. Вже в 1914 р. розпочали ми тут акцію допомоги нашим затемненим кацапщиною селам в повіті. І був успіх з тої праці. Але я не хочу говорити про одно село, а напишу про цілий повіт, щоби загал мав образ того, що за причина, що ми не добилися досі волі.

Західня Україна може похвалитися брідським повітом, як одним знайтемніших, найбільше пияцьких і найбільше закацапщених.

Доказів на те є повно в книжці Івана Созанського: „Минувшина міста Бродів".

Назва міста Бродів походить мабуть з того, що воно брудне, повне засмічених жидівських закамарків. Це одно з наймолодших міст Західньої України. Кажуть, що заложили його втікачі з Почаєва. Думали, що в тих багнистих околицях знайдуть захист. Та польська саранча залізла і між ті болота і вже в 1580 р. польський воєвода Станислав Тельський будує замок і розбудовує місто, та називає його „Любіч". Та назва польського зайди таки не вдержалася.

Знати історію Бродів, значить розуміти, чому наш нарід не виборов собі досі свободи. Бо міщани з Бродів ставилися байдуже до визвольної боротьби. Їх не обходило те, що недалеко від них, під Дубном, лялася козацька кров, що козацтво клало буйні голови за волю України. В той час вони будували собі і Полякам камениці, які потім усі опинилися в жидівських руках. Дійшло до того, що в Бродах не стало місця для українського міщанина. В 1900 р. було на 17,361 мешканців міста 11,912 Жидів. З міста потягнули Жиди на села й опанували всю торговлю. А в місті господарили разом з Поляками.

Міщанство наше впало жертвою польського розпорядку з 1593 р., яким дозволено мешканцям Бродів виробляти горівку і пиво, заплативши відповідний податок. Це вбило наше міщанство. Розпилися теж села. Памятаю, що в 1908 р. було в нашім селі Пониковиці 7 коршем на 1,200 мешканців села.

Пиянство було теж причиною загальної темноти в повіті. І тому теж кацапщина мала в повіті найбільше своїх прихильників. А в останніх часах було там найбільше сельробів, новітніх кацапів.

Але як давніше, так і тепер є в повіті свідомі й чесні одиниці, котрі працюють над піднесенням повіту. А треба це робити, щоби не повторилася з Бродами та історія, яка притрапилася Хмельницькому. Наш великий гетьман, коли пішов визволяти нарід з польської неволі, станув теж облогою і під Бродами. А наші міщани, замісць допомогти Хмельницькому, стерегли польського замку, який був дуже сильно укріплений. І гляділи як масами гинули козаки в болотах, наступаючи на цей замок Львів Хмельницький переходив від села Смільна. Ідучи на через села брідського повіту, але ні один доброволець не зголосився до його рядів, не станув разом з тими, що вибралися визволяти наш нарід. Так затемнили Поляки вже тоді наші села, що нарід не знав, хто він.

А пригляньмося найновішому народньому зривови. В 1918 р. зі всіх повітів слали підмогу ураїнським борцям під Львовом, але брідський повіт не вислав. Були тільки одиниці й виїмки, що розуміли національний обовязок. А інших треба було пізніше силою затягати у боєві ряди. І не обійшлося без розтрілів, щоби спинити дезертирство. Треба було аж у такий спосіб учити шанувати свою власну державу.

Та щастя, що визвольна боротьба таки залишила свій благородний вплив. І світло дійшло теж до багатьох сіл брідського повіту. Але в багатьох селах іде ще далі братовбивча боротьба. Є випадки, де браткацап доносить до польської влади на свого рідного брата Українця. Кацапи-студенти доносили на студентів Українців, а тих останніх польська влада арештувала і держала довгими місяцями в тюрмі без суду.

Не так давно кацапські герої з Пониковиці кинули на став священика-Українця за те, що закликав селян ставати членами товариства „Просвіта".

Та тепер молодь уже не дивиться на старих темняків і українізується. Це не подобається польській владі, яка попирає кацапщину. За своє українство свідоме село Калдубищі дуже потерпіло підчас „пацифікації". Польські дикуни знищили дім кооперативи, побили багато людей і багато запхали до тюрми.

Польська влада не може тепер з дива вийти, що навіть у брідськім повіті нарід бунтується проти Польщі, що навіть там є революційні гуртки.

Памятаймо, що до освідомлення цього повіту причинилися у великій мірі й ми, американські Українці. Тому не забуваймо за нього й тепер і підпираймо всі ті молоді сили по селах, що виховують наш нарід в українській ідеї й загрівають його до боротьби з наїзниками наших земель.

Петро Шульган.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ „ЖІНОЧУ ДОЛЮ"!

Українки, жінки, дівчата, чи не знаєте, що нині культурна людина не обходиться без свойого часопису? Для жіноцтва таким часописом є двотижневик „Жіноча Доля" з додатком для сільських господинь „Жіноча Воля" й окремим виділом „Світ Молоді", що десятий рік виходить в Галичині в місті Коломиї під редакцією Олени Кисілевської. Жіноцтво міста, села, чи фармів, молодь кожде зокрема мають свої додатки. Видаток 2 доляри на цілий рік напевно Вам виплатиться! Передплатіть теж ще й часопис для своїх знакомих в Рідному Краю. За 1 доляр і 25 центів на рік висилається в краю „Жіночу Долю" з всіма додатками. За 1 амер. доляр „Жіночу Волю" вишле редакція аж чотиром сільським читачкам.

Тож передплачуйте цей часопис і поручайте всім своїм знакомим!

Адреса:
"Zinocza Dola,"
Kołomyja, ul Zamkowa,
East Galicia, Poland.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ТОЛІДО, ОГАЙО.

На Виставу.

З причини теперішнього безробіття ми не надіялися, що буде можливо перевести відповідну збірку на Виставу в Шікаґо. Вибраний комітет ухвалив піти за колектою по хатах, а сповнити цей обовязок у Толідо взяли на себе пані: Михайлина Чорна, Катерина Скотинська, Евдокія Блясецька й панна Марія Корнова. В поблизькому місточку Росфорд потрудився з колекторами п. Н. Проць. Пані А. Мисник з Росфорд може бути приміром для тих, що їм це досі байдужна справа Української Вистави. Вона, заробляючи пять долярів на тиждень, видала з того зарібку $1 на стріткару, а остались чотири доляри жертвувала на Виставу. Підписаний комітет складає щиру подяку колекторам та п. М. Скотинському, котрий возив колекторів по хатах.

Жертвували в Толідо, О.:

Д. Медецький $10; М. Тарановський $5; М. Чорний $5; по $2: Т. Василинюк, Н. Скотинський, П. Юркевич; по $1: М. Корнова, Анна Медецька, Ю. Ліщук, П. Зінкевич, М. Блясецький; по 50 центів: М. Космина, С. Гавриляк, Кучкуда, М. Крохмальний, І. Буряк, Г. Миськів, Н. Білан, Т. Танасійчук, К. Перій; по 25 центів: Е. Семенович, А. Крохмальний, Місловський. — Дрібними датками 25 ц. — За картки $2.50. — Разом зібрано $39.

Жертви з Росфорд, О.:

А. Мисник $4; по $1: Н. Проць, М. Завойський, А. Їж, І. Шештак, М. Бабак (ст.), Г. Кушнір, Г. Вульчак, С. Завойський. — Разом $12. — Разом зібрано в обидвох місцевостях $51.

Комітет:

Д. Медецький, М. Чорний, М. Корнова, М. Блясецький.

—o—

КАРНЕҐІ, ПА.

Річна праця Аматорського Кружка і хору „Боян."

Про працю Аматорського Кружка й про хор "Боян" в Карнеґі ще ніхто не писав в часописах і виглядає, неначеб в Карнеґі ніяких концертів ані представлень не було. Та так воно не є, бо за минулий рік було в Карнеґі кілька підприємств, яких не було за попередні довгі роки.

Аматорський Кружок дав такі представлення:

В березні минулого року "Свекруха", комедія в трох діях. В червні, "В неволі темноти", комедія в трох діях. В серпні, "Живий мертвець", жарт на одну дію. "Настоящі", — комедія в одній дії. В жовтні, "Пещена дитина", образ з життя народа в чотирох діях. В листопаді, "Закукурічені тітки", — комедія в трох діях. В лютім, "Клюб Суфражисток", комедія в пятьох діях.

Хор "Боян" дав такі концерти: в травні, "В честь Рідної Школи". В листопаді, "В честь поляглих Борців за волю України". В лютім, "В честь гетьмана Івана Мазепи" і в честь Ґенерала Сікевича. В березні, "В честь поета Тараса Шевченка".

А з діточих представлень відограно: В липні, "Мати", песа на одну дію. У вересні, "В чужім пірю"— сценічна картина на три дії. В грудні, "Чудо Св. Николая" і "Гостина Св. Николая" — сценічні образки, кождий на одну дію. В березні с. р. "Малий Тарас", песа на три дії.

Аматорським кружком проводить о. Маріян Кучер і п. учитель Й. Буката. По вичисленних представленнях бачимо, що по більший части грано комедії, а то тому, що публика карнеґійська ліпше любить веселі штуки, але на цей рік є вже намічено відіграти кілька драм, а це: "Украдене щастя" Івана Франка і "Батькова казка" Карпенка Карого-Тобилевича.

Також годиться згадати, що українська карнеґійська парохія має прекрасний Народний Дім, який носить назву "Українська Парохіяльна Галя", яку побудовано в 1929 році. Хоч красна галя, але до недавна не мала вона відповідної сценерії, а були звичайні собі сірі фіранки і при тих фіранках гралося представлення, тому все вибиралося таке, що всі дії відбуваються в хаті і ті фіранки служили за стіни, та при тих фіранкових декораціях виступав і хор з концертом. Так так довго не могло бути. За порадою о. М. Кучера громада згодилася поставити нову сценерію до галі. Ціле минуле літо йшла робота коло сценерії: кулиси робив п. Лука Кравчишин, а сценерії малював п. учитель Йосиф Буката. Тепер до представлень є прекрасна сільська хата, богата палата і вільна околиця, яка представляє українське село. Тепер аматорський кружок може давати ріжні представлення, бо має відповідну сценерію до всього.

Хор Боян є під проводом дириґента п. Й. Букати. Хор є добре вишколений, знає багато добірних красних пісень. Всі концерти, які хор давав, випали дуже добре. Учитель Буката перебуває в Карнеґі всього один рік.

От таку працю веде хор Боян і аматорський кружок в Карнеґі. Та щоби хто не думав, що українська громада в Карнеґі спить сном блаженних, то подаю цей короткий звіт з праці хору й аматорського кружка.

Стефан Ялечко,
член аматорського кружка.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. Св. Володимира, від. 105, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться дня 23-го квітня, котрий мав бути 16-го квітня а котрий не відбувся з причини Великодних Свят. Проситься довгуючих членів вирівнати свій довг, аби не бути суспендованими, хто не годен заплатити свого довгу то нехай виміняє свою стару грамоту на нову і тоді може затягнути собі позичку. Місцева каса вичерпана і вкладок за неплачених членів більше не може висилати. — Павло Козиарський, предс.; Стефан Крайник, кас.; Стефан Борис, секретар.

ПОЛЯКИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Як відомо, паранський уряд уневажнив контракт з польським Кольонізаційним Товариством у Варшаві, силою котрого Товариство дістало було 80 тисяч гектарів землі під кольонізацію. Причина уневажнення контракту є недодержання умов польським Товариством.

Одна бразилійська газета в Куритибі порушила тепер справу кольонізаційного польського Товариства на своїх сторінках. Це так розгнівало польську кольонію в Бразилії, що вона носиться з думкою вислати до редакції згаданої газети делеґацію з протестом проти опублікованих статтей, які „понижають" польських представників і польську кольонію.

—o—

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ. (25)

H-25

Літак зробив кілька поворотів та кругів над повітроплавом. Тепер Джесон Ґрідлі побачив, що годі йому віднукати прикмети, по яких він міг би вернутися сюди. Згори все видавалося надзвичайно одноманітним. Лишалося лише покластись на свій інстинкт та на вміння летіти прямою лінією. У віддалі Ґрідлі бачив, що ліс кінчався й починалися за ним гори. Отож він рішив летіти в тому напрямі, оглядаючи місцевість.

Джесі Ґрідлі сподівався побачити сиґнал, який малиб зробити йому Вазири або Тарзан. Та все кругом здавалося йому мертвим. Він долетів до узгіря й потім повернувся вбік, щоб звідти навмання вертатись назад до повітроплава. Підчас повороту він побачив, що начеб щось летить над ним. Зпочатку Ґрідлі подумав, що це так здавалося йому, але він зробив ще раз поворот і тут побачив, що його доганяє величезна літаюча допотопова потвора.

Тепер Джесі Ґрідлі вже добачив величезні зуби й зрозумів, що боротьба з потворою буде небезпечна. Ґрідлі побачив, що вже годі втекти від неї, а треба старатися відбитись. Він подався вгору й потвора також полетіла за ним. Потім він стрімголов полетів униз, і потвора також подалася за ним. Нарешті вже потвора кілька разів вдарила своїми зубами по літаку й у деяких місцях його прорвала, а разом з тим вона дуже розлютилася.

Нарешті ця потвора облетіла літак і кинулася прямо спереду на нього. Ґрідлі не встиг ухилитися літаком убік, як потвора своєю головою вдарилася об пропелер. Літак закрутився в повітрі й полетів вниз до землі. Ґрідлі вистрибнув з легкопадом. Тут щось його вдарило в голову й він стратив притомність... Далеко внизу дівчина Іванна з Зораму бачила двобій потвор. Вона з жахом побачила, що з одної з них випала людина.